

N:o 202.

Af herr **E. Eriksson** i Qväcklingen, i *anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af §§ 11, 21, 59 och 73 i förordningen om kommunalstyrelse på landet.*

I kongl. propositionen angående begränsning af den kommunala rösträtten på landet, som Riksdagen fick mottaga den 5 dennes, föreslås endast en *partiell* lösning af frågan, emedan, såsom af statsrådsprotokollet upplyses, det ansetts lämpligt att, i afbidan på den utgång, den kommunala beskattningsfrågan erhåller, lata anstå med förslag till lösning af frågan *i dess helhet*.

Huruvida den pågående utredningen af den kommunala beskattningsfrågan bör betraktas såsom något verkligt hinder för Riksdagen att redan nu besluta en *fullständig* reform af den kommunala rösträtten på landet, tilltror jag mig icke att bedöma, och jag skulle hafva funnit mig ganska tillfredsstäld äfven med en *partiell* reform i det syfte, Kongl. Maj:t föreslagit, derest den föreslagna reformen kunde anses för det afsedda syftemålet tillfyllestgörande.

Enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle af aktiebolag rösträtt för andra beskattningsföremål än jordbruksfastighet ej få utöfvas för mer än en tjugonedel af kommunens hela fyrktal. Den föreslagna begränsningen skulle således åstadkommas medelst ett s. k. *relativt röstmaximum* samt endast afse andra beskattningsföremål än jordbruksfastighet.

Att den här ifrågasatta inskränkingen i aktiebolagens rösträtt skulle i tillämpningen blifva mera skenbar än verklig, torde framstå med

tillräcklig tydlighet för en hvar, som genomläser de reservationer, som af herrar Elis Sidenbladh och Joh. Nydahl afgifvits mot den kommunala rösträttskommitténs betänkande. Nämnda reservanter hafva nemligen påvisat, att ett *relativt* röstmaximum icke ensamt är tillfyllestgörande för vinnande af en effektiv begränsning af de högsta röstetalen, i ty att verkan af detsamma står i motsatt förhållande till kommunernas storlek, hvadan en dylik begränsning, om den sättes till en qvot, som kan anses lämplig med hänsyn till förhållandena inom de *små* kommunerna, blir föga verksam inom de *stora* och *största*, d. v. s. just inom de kommuner, der bolagsväldet är mest öfverklagadt, och en verksam begränsning således mest af behovet påkallad; att den nämnda begränsningsmetoden, om den skall användas, måste kompletteras med ett motsvarande *absolut* röstmaximum, emedan detta har en alldeles motsatt verkan, eller verkar med stigande styrka uppåt allt efter kommunernas storlek; att en begränsning till $\frac{1}{20}$ af kommunens hela fyrktal skulle inom de största kommunerna medgifva så höga röstetal på *en* hand som 10,000 fyrkar och ännu flera, och att inom kommuner, der så höga röstetal äro samlade hos en enda röstegande, det icke kan blifva tal om något annat än ett kommunalt *envälde* eller *fåvälde*: samt att någon giltig anledning ej finnes att tillerkänna jordbruksfyrkarne ett högre röstvärde än andra fyrkar.

Särskildt i fråga om aktiebolagen torde det vara mindre väl motiveradt att lagstadga någon åtskilnad i berörda hänseende, då ju för dessa jordbruksintresset i allmänhet är af endast underordnad betydelse. Härtill kommer, att det förnämsta af de skäl, som vid den kommunala rösträttsfrågans behandling framhållits för den meningen, att någon begränsning icke borde drabba jordbruksfyrkar, eller den bestämmelsen, att rösträtt får utöfvas endast för jord, som skötes under eget bruk, åtminstone hvad sågverksbolagen beträffar, allt mera förlorar i betydelse derigenom, att dessa bolag, såsom bekant är, på senare tiden allt oftare börjat förbehålla sig sjelfva rösträtt för sina underlydande hemman, i det att dessas brukare ej erhålla kontrakt som arrendatorer. Denna sed, eller rättare osed, torde man icke böra uppmuntra genom att fritaga aktiebolagens jordbruksfyrkar från all röstreducering, och detta så mycket mindre, som dessa bolags sträfvan att slå under sig jordbruksfastigheter redan i och för sig betraktad är af beskaffenhet att hos fosterlandsvännen framkalla allvarliga bekymmer.

På grund af hvad jag nu anfört och under aberopande af de

utförligare motiveringar, som förekomma i de förenämnda reservationerna, tar jag mig friheten föreslå,

att Riksdagen måtte besluta, att första stycket af § 11 i förordningen om kommunalstyrelse på landet skall erhålla följande ändrade lydelse:

Röstvärdet skall beräknas efter det en hvar röstegande åsatta fyrktal; dock må ej af aktiebolag rösträtt utöfvas för mer än en tjugonedel af kommunens hela fyrktal, eller i något fall för högre röstetal än det, som motsvarar ett tusen fyrkar. Ej heller må någon rösta för högre röstetal, än som sammanlagdt tillkommer öfriga röstegande inom kommunen.

Stockholm den 8 februari 1898.

E. Eriksson.